

Böyük dramaturq Cəfər Cabbarlı – 125

Bakı – 2024

(Daycest)

Həyat və yaradıcılığı

Cəfər Cabbarlı 1899-cu il martın 20-də Bakı quberniyasının 110 km-də yerləşən Xızı kəndində yoxsul kəndli ailəsində anadan olmuşdur. Kömürçü işləyən atası (Qafar Cabbarlı) görmə qabiliyyətini itirdikdən sonra ailə məcburiyyət qarşısında Bakıya köçərək, "dağlı məhəlləsi" adlanan yerdə yaşamağa başlayıb. Cəfərin 3 yaşı olanda atası vəfat edib. Evin yükü anası Şahbikə xanımın üzərinə düşüb. O, imkanlı ailələrin paltarlarını yuyub, çörək bişirərək Cəfəri dini məktəblərə qoyub.

Cəfər Cabbarlının bədii irsi milli dəyərlər xəzinəsidir. Qeyri-adi istedadla malik bu yaradıcı şəxsiyyət ideya və estetik cəhətdən yeni dövrün ziddiyyətlərini əsərlərində dərinlən əks etdirən bənzərsiz bədii obrazların yaradıcısı kimi geniş şöhrət tapmış, müasir realist dramaturgiyamızın banisi kimi tanınmışdır. O çox da böyük olmayan (1915-1934) yaradıcılıq dövründə klassik səviyyəli sənət inciləri yaratmış, istedadı və gərgin əməyi ilə milli dramaturgiyamıza yeni ovqat, yeni forma, yeni məzmun və yeni keyfiyyətlər gətirmişdir.

Gənc Cabbarlı hələ uşaq yaşlarından insanların ağır vəziyyətini, cəmiyyətin yoxsullara və varlılara bölündüyünü görür, ağır, məşəqqətli həyat içərisində yaşamasını müşahidə edir və bütün bunları qələmə almağa, onlara öz münasibətini bildirməyə çalışır. Ayrı-ayrı ailələrin ağır vəziyyəti onu düşündürür. O, düşündüklərini "Boranlı qış gecəsi", "Bayram saxlayanlara", "Dilənçi" və "Novruz bayramına hazırlaşan müsəlmana töhfə" kimi şeirlərində əks etdirmişdir.

Cəfər Cabbarlı teatra böyük qiymət verir və onun başlıca rolunu xalqa xidmətdə görürdü. Teatr haqqında yazdığı qeydlərindən birində oxuyuruq:

"Teatro-yüksək bədii bir dərəcədədirsə ölkə də ümumən gözəl inkişaf edəcəkdir. Mədəniyyət – elm və sənətdən ibarətdir. Teatro isə sənətin başqa qismlərini birləşdiriyor".

Bütün həyatını teatrla bağlamasına baxmayaraq dramaturq incəsənətin vacib sahələrindən biri olan kinoya da çox böyük əhəmiyyət verir, Azərbaycan milli kinosunun yaranması və inkişafı üçün əlindən gələni əsirgəməirdi.

31 dekabr gecə saat 4-də C. Cabbarlının həyat yoldaşı Sona xanım qəflətən yuxudan ayılır, işığı yandıranda Cəfərin gülümsər çöhrəsini və yanaqlarında donub qalmış iki damla göz yaşını görür. Cəfər Cabbarlı ilə xalqın son vida mərasimi 1935-ci il yanvarın 2-də İsmailiyyə binasında keçirilir. Böyük bir izdiham sənətkarı son mənzilə - Fəxri Xiyabana yola salır.

Görkəmli şəxsiyyətlər Cəfər Cabbarlı haqqında

“Cəfər Cabbarlı ədəbiyyatımızın, mədəniyyətimizin böyük dahi insanlarından biridir. Azərbaycan ədəbiyyatının, Azərbaycan milli şüurunun inkişafında onun nə qədər böyük xidmətləri olubdur! Onun yaratdığı əsərlər neçə - neçə nəsilləri tərbiyə edib və yüksəldibdir”.

Heydər Əliyev

“Cəfər Cabbarlı Azərbaycan səhnəsinin ən parlaq bir yaradıcısı idi”.

Hüseyn Cavid

“C. Cabbarlı XIX və XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinin ən nadir simalarından biridir. Cabbarlı öz yaradıcılığının vüsəti, sənət xəzinəsinin zənginliyi etibarilə Mirzə Fətəli Axundovdan və Cəlil Məmmədquluzadədən (Molla Nəsrəddin) sonra XX əsr ədəbiyyatının ən görkəmli simasıdır. Cabbarlı Azərbaycan klassik dramaturgiyası və klassik şeiri zəminəsində yetişmiş, milli ədəbiyyatımızın ən gözəl ənənələrini inkişaf etdirmiş, yeni bir dramaturgiya ədəbi məktəbini yaratmış bir şəxsiyyətdir”.

Səməd Vurğun

“Cəfər Cabbarlının əsərləri o təzadlı, mürəkkəb dövrün drammatizmini, 86 qəhrəmanlıq ruhunu, tarixi mübarizə və quruculuq pafosunu bizə olduğu kimi, hər cür ehkamdan, təhrifdən, ədəbi xəyanətdən və konyukturadan qoruyaraq çatdırmışdır”.

Yaşar Qarayev

“O, gənc yaşlarında, qüvvət və enerji ilə dolu ikən, 1934-cü ilin sonunda vəfat etdi. Onu dövlət hesabına dəfn etdilər. 14 Azərbaycan komissarları onun tabutu başında növbəyə durdular və bununla onun kommunist deyikən, kommunistliyi mənimsədiyini göstərmək istədilər. Kommunist olmadığını göstərən hadisələrdən biri də onun Moskvada toplanan ədiblər qurultayında söylədiyi məşhur nitqdır. Bu nitqində o, "həqiqi sənətkar və yazıçının şanına yaraşmayan sosial sifariş" üsulunun, yəni şairləri hökumət tərəfindən müəyyən mövzularda yazmağa məcbur edilmənin əleyhinə çıxmışdır”.

Məhəmməd Əmin Rəsulzadə

“Cəfərin dostlarının sayı artdıqca, köhnə fikirli adamlar içərisindəki düşmənlərinin sayı da artırdı, bu həqiqi vətənpərvəri “millətə və əqidəsinə xain”-deyə səsləyirdilər... O, yersiz hücumlara yüksək yaradıcılıq silahı ilə cavab verərək böyümüş və Cəfər Cabbarlı olaraq tanınmışdı. Cəfərin düşmənləri arasında sənət və yaradıcılıq rəqibləri də az deyildi”.

Məmməd Səid Ordubadi

“Cəfər Cabbarlı yaşayır, bir yazıçı, qələm adamı üçün ən böyük mükafat onun əsərlərinin dönə-dönə araşdırılması, xalq tərəfindən sevilməsidir. İstər sağlığında olsun, istərsə ölümündən sonra bu ali məqama çox az adam nail olub. Cəfər Cabbarlı o yazıçılardan, şairlərdəndir ki, onun yeri daim özünməxsus olub, hər zaman da öz aktuallığını saxlayacaq”.

Yeqzar Cəfərli

“Cabbarlı aramızda yoxdur. Lakin onun əsərləri qəhrəmanları səhnəmizin ədəbi həyatımızın ən canlı qiymətlərini təşkil edirlər. Onun əsərləri bizim üçün bədii təhsil və öyrənmə bulağı olmasıdır. Cəfərdən bizim öyrənrənəcəyimiz çox-çoxdur”.

Əli Nazim

“Cəfərdə insanı ahənriüba kimi çəkən bir cazibə var idi. Zirək və işgüzar olan bu insan ən səmimi qayğıkeş bir yoldaş və sirdaş idi”.

Seyfulla Şamilov

“Azərbaycan səhnəsini qüvvətli əsərlərlə zinnətləndirən böyük yazıçı Cəfər Cabbarlının əsərlərində oynayarkən özümü kütləyə ən yaxın ən səmimi hiss edirdim”.

Mirzəağa Əliyev

“Cəfər öz xalqının sevimli ədibi idi. O öz diqqətəşayan əsərlərində azad və xoşbəxt xalqının yüksək arzu və amallarını tərənnüm etmişdir”.

Şəmsəddin Abbasov

“Cəfər Cabbarlının qoyub getdiyi zəngin xəzinənin göz qamaşdıran inciləri öz nurunu itirməyəcəkdir. Sevilər, Almazlar, Yaşarlar... böyük sənətkarı daima yaşadacaqdır”.

Mərziyyə xanım Davudova

“Cəfər Cabbarlı ilk əsərlərindən başlayaraq cəmiyyətin, dövrün, zamanın gündəlik suallarına cavab verir və bu çox əsasdır, çox mühüm məsələdir. Bu mənada Cəfər Cabbarlı həqiqətən ictimai xadimdir, ictimai- fəlsəfi düşüncə adamıdır...”

Nizami Cəfərov

“Cabbarlı Qorkinin dediyi iki həqiqəti - bu günü və sabahı təsvir etməyi bacarırdı”

Mehdi Hüseyn

Əsərlərindən sitatlar

“Sənət oxuculara, seyrçilərə və dinləyicilərə həzzi-mənəvi, həyəcani-bədii təmin etməkdir”.

“Dünyanı qanunsuzluqla idarə etmək olmaz”.

“İstək ilə nəticə arasında keçilməz bir uçurum var ki, onu ancaq qüvvətli simalar keçə bilirlər”.

“Sevgi bir od ki, yandırır ürəyi,

Sevgi bir göz ki, yox onun bəbəyi”.

“Hər bir yalan daha məntiqli, daha tutarlı ikinci bir yalanın arxasında gizlədilmişdir”.

“Təcrübə yüksəlişin qanadıdır”.

“Azadlıq gözəl yaşamaq üçündür”.

“Bu, həyatın amansız qanunudur. Bu gün dünəni bəyənmir, sabah bu günü bəyənmir”.

“Həyat yolu uçurum üstündə çəkilmiş dar bir körpüdən keçir. Geriyə yol yoxdur, qayıtmaq olmaz, yol ancaq irəliyədir!”.

“Bu dinlərin hamısı, bu allahu-əkbərlər, bu gurultulu canlar, gücsüzlərin iniltiləri, fəryadlarını örtmək, boğmaq, susdurmaq üçündür”.

“Kimdir müqəssir? Yaşadaraq öldürən, öldürərək yaşadan; Sevərək parçalayan, parçalayaraq sevən mi?”

“Həyat yolu uçurum üstün də çəkilmiş dar bir körpüdən keçir”.

“Yürəyimdə bir dilək var, o da doğru kəsilsin, O gün olsun bir göy bayraq Turan üstə açılsın”.

“Pulum varsa, günüm varsa, yalan sözüm həqiqət. Haqsızam da haqlıyam. Pulum yoxsa, gücüm yoxsa doğru sözə nə hacət? Haqlıyam da haqsızam!”.

“Zənnimcə, xilqətdən daha əvvəl ədalətsizlik və vicdansızlıq yaranmışdır... Çox az insan tapılar ki, ədalətsizlikdən uzaq olsun”.

“İnsanların bu qədər şirin saydıqları və məhəbbətlə adını yad ettikləri həyata bircə kəlmə ilə "əzab" adı versəydilər, daha da gözəl olmazdı?!”.

“Hamısı yalandır: məhəbbət də yalandır, sevgi də yalandır. Əxlaq da boş şeydir. Namus təbiətin çirkinliyindəndir”.

“Mənə artıq bütün dünya cəhənnəm. Mənim üçün ən qaranlıq bir məhbəsin yaşıl, azad bir çəməndən fərqi yoxdur”.

“Qadın məclis yaraşığıdır, qadınsız cəmiyyət çürük bir ağac kimidir”.

“Kimsəyə işıq verməyən günəş, kimsəyə görsənməyən gözəllik kimə və nəyə lazımdır?”.

“Həyat yolu uçurum üstündə çəkilmiş dar bir körpüdən keçir. Geriyə yol yoxdur, qayıtmaq olmaz, yol ancaq irəliyədir!”.

“Bir kəlmə, alim olmaq asandır, insan olmaq çətin”.

“Bax, geridə qalmış avam bir qadın indi həkimdir, maşın sürür. Bu inqilabdır; həyatda inqilab, məişətdə inqilab, insanların şüurunda inqilab...”.

“Necə böyük bir qüvvət olursa, onun qarşısında payız yarpağı kimi titrər, nə qədər insan xoşbəxt olursa, onun qorxusundan asudə olmaz; o da... ölümdür!.. Bir dəqiqə öz seydinə fürsət və azadəlik verməz; hara getsə, kölgə kimi onu təqib edər. Hər saniyədə, hər nəfəsdə insan onu gözləyir. Bu intizar isə ölümün özündən daha müdhiş deyilmə? İnsanların bu qədər şirin saydıqları və məhəbbətlə adını yad etdikləri həyata bircə kəlmə ilə “əzab” adı versəydilər, daha da gözəl olmazdı?!”

“Qadınlar, hər şeydən artıq, gözəlliklərinə göz yumanları sevməzlər”.

“Sən ayaq üstə dura bilmək üçün çox yıxılacaqsan”.

“İştə hər kəscə etiraf edilir ki, qadın canlı bir gözəllikdir”.

“Azərbaycan qadınlarının ən böyük düşmənlərindən biri də namus keşikçisi olmalarıdır. Kişi istədiyini və bir neçəsini birdən əldə edə bilər. Qadın isə ikincisinə göz ucuyla belə baxa bilməz. Bu, kişi üçün bir nadinlik, qadın üçün isə bir namussuzluq sayıla bilər. Halbuki hər ikisinin təşəbbüsünü doğuran eyni fizioloji hadisədir”.

“Azad sevgilər, qorxusuz, pak və azad vicdanlar - budur mənim Allahım”.

“Həmişə bir nəfər bəxtiyar və hökmdar ola bilməz. Dövrən bir insanı ucaldıb, ucaldıb, birdən ən yüksəkdən yerə elə çıxır ki, bir də uçmasına çarə tapılmaz. Bəzən də, əksinə, bir insanı illərlə xar edib birdən yüksəldir”.

“Vicdan! Vicdan! Pələngi-biaman! Vəhşiyi-canistan! Fəlakətlər təcəssüm edib nizələr kimi insanın gözünə batsa da, ildırımlar hiddətlənib insanın vicdanına hücum etsə də, səmələr tənəzzül edib bombalar kimi insanın başında gur-gur partlasa da, yaralı vicdanın xəfif iniltisi qədər insanı narahat etməzlər. Ah, vicdan!”.

Kitabları

Əsərləri : 4 cildə. I cild : Lirik şeirlər. Satirik şeirlər. Poema. Hekayələr. - Təkrar nəşr. - Bakı : Şərq-Qərb, 2005. - 328 s.

Əsərləri : 4 cildə. II cild : Pyeslər. - Təkrar nəşr. - Bakı : Şərq-Qərb, 2005. - 360 s.

Əsərləri : 4 cildə. III cild : Pyeslər. - Təkrar nəşr. - Bakı : Şərq-Qərb, 2005. - 368 s.

Əsərləri : 4 cildə. IV cild : Kiçik həcmli və natamam pyeslər. Librettolar. Məqalələr. - Təkrar nəşr. - Bakı : Şərq-Qərb, 2005. - 288 s.

Mən bir susmaz duyğuyam ki... - Bakı : Kitab klubu, 2014. - 472 s.

Seçmə hekayələr. - Bakı : Altun Kitab, 2017. - 176 s.

Kiril əlifbası ilə

Əsərləri : 3 cildə. I cild. - Bakı : Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, 1968. - 410 s.

Əsərləri : 3 cildə. II cild : Pyeslər. - Bakı : Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, 1968. - 490 s.

Əsərləri : 3 cildə. III cild : Lirik şeirlər. - Bakı : Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, 1969. - 455 s.

Əsərləri : 4 cildə. II cild : Pyeslər. - Bakı : Azərbaycan Dövlət Nəşriyyatı, 1950. - 291 s.

Firuzə : hekayə. - Bakı : Azərbaycan Uşaq və Gənclər Ədəbiyyatı Nəşriyyatı, 1939. - 37 s.

Haqqında kitablarda

Cabbarlı S. Onu kim unudar. - Bakı : Hədəf Nəşrləri, 2014. - 152 s.

Elçin. Şəxsiyyət və istedad : C.Cabbarlının həyatı və yaradıcılığı haqqında düşüncələr. - Bakı : [s. n.], 2000. - 80[14] s.

Əbdülhəsən A. Ruhlar mühəndisi : C. Cabbarlının romantik qəhrəman konsepsiyası. - Bakı : [s. n.], 2014. - 158 s.

Hacıyev C. Cəfər Cabbarlının həyat və yaradıcılıq yolu. - Bakı : Birləşmiş nəşriyyat, 1954. - 62 s. - kiril əlifbası ilə.

Rüstəmli A. Cəfər Cabbarlı və milli istiqlal hərəkatı. - Bakı : Gənclik, 2018. - 168 s.

Əsərləri dövrü mətbuatda

Ana : şeir // Azərbaycan : qəzet. - 2019. - 28 iyul. - S. 7.

Azərbaycan bayrağına : şeir // Ulduz. - 2021. - № 1. - S. 15.

Mən bir susmaz duyğuyam ki... : şeir // Azərbaycan : qəzet. - 2019. - 21 may. - S. 6.

Türk bədaye teatrosu yeni yolda // Gənc işıq qəzeti. - 1930. - 15 oktyabr. - S. 3.

Haqqında dövrü mətbuatda

Abbasova G. Cəfər Cabbarlı yaradıcılığında qadın emansipasiyası : Cəfər Cabbarlı – 120 // 525-ci qəzet. – 2018. – 19 dekabr. – S. 7.

Abdulla A. Cəfər Cabbarlı sənətinə Nazim Hikmət baxışı // 525-ci qəzet. – 2014. – 20 dekabr. – S. 30.

Abdullayeva S. Cəfər Cabbarlı 115 illiyində yad edilib // 525-ci qəzet. – 2014. – 11 aprel. – S. 7.

Axundlu Y. Cəfər Cabbarlının həyatı və mühiti yeni təfəkkür işığında : Asif Rüstəmlinin böyük dramaturqa həsr olunmuş monoqrafiyası haqqında qeydlər // 525-ci qəzet. - 2012. - 19 may. - S. 29.

Alısanlı Ş. Cəfər Cabbarlı yaradıcılığı zamanın və sənətin sınağında : Cəfər Cabbarlı - 120 // Azərbaycan : qəzet. - 2019. - 30 iyun. - S. 6.

Anar. Azad bir quşdum // Ədəbiyyat qəzeti. – 2010. – 8 yanvar. – S. 3.

Aydınoğlu T. Od gəlini – Azərbaycan : C. Cabbarlı 100 // Xalq qəzeti. – 1999. – 4 mart.

Azəri L. Gərək günəş dağları aşıb sönməyəydi... : Cəfər Cabbarlının 115 illiyi ata yurdunda qeyd edildi // Mədəniyyət. – 2014. – 3 dekabr. – S. 6.

Bağirova Q. Qəzet tərcüməçisi : C. Cabbarlı – 90 // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 16 iyun. - № 24. – S. 2.

Bayramlı Z. Cəfər Cabbarlının tərcümə sənətkarlığı haqqında dəyərli monoqrafiya // 525-ci qəzet. – 2011. – 30 noyabr. – S. 7.

Buzovnalı A. Ləng ahəng // Ədəbiyyat qəzeti. - 2021. - 4 dekabr. - S. 14-15.

C. Cabbarlının hekayələri Türkiyədə nəşr olunub // Ədəbiyyat qəzeti. – 2018. – 18 avqust. – S. 11.

Cansail Y. Dramatik həyatlı böyük dramaturq // Mədəniyyət. - 2009. - 1 may. - S. 8.

Cəfər Cabbarlı : Heydər Əliyevin Cəfər Cabbarlının abidəsinin açılışındakı nitqindən. 23 mart 1982-ci il // Ədəbiyyat qəzeti. – 2009. – 15 may. – S. 1.

Cəfər Cabbarlı haqqında xatirələr // Azərbaycan : qəzet. – 2019. – 21 may. – S. 6.

Cəfər Cabbarlının 120 illiyinin qeyd edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (17 dekabr 2018-ci il) // Respublika. - 2018. - 18 dekabr. - № 283. - S. 3.

Cəfər Cabbarlının ömür yolu ekranlaşdırılır // Mədəniyyət. – 2019. – 5 yanvar. – S. 6.

Cəfərov F. Cəfər Cabbarlıya həsr olunmuş tədbir // Azərbaycan müəllimi. – 2011. – 22 aprel. – S. 22.

Əliyev R. İnqilab fırtınalarında : Cəfər Cabbarlı – 90 // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1989. – 17 mart.

Əliyev Z. Bir əsərin tarixçəsi : Cəfər Cabbarlı dühasına layiq abidə // Mədəniyyət. – 2017. – 14 aprel. – S. 12.

- Əliyev Z.** Cəfər Cabbarlı dühasına layiq abidə : Bir əsrin tarixçəsi // Mədəniyyət. - 2017. - 14 aprel. - № 28. - S. 12.
- Əliyeva İ.** Mən bir solmaz yarpağam ki... : C. Cabbarlı – 100 // Azərbaycan : qəzet. – 1999. – 21 aprel.
- Əliyeva İ.** Sükuta dalmış həqiqətlər : Cəfər Cabbarlı - 120 // Azərbaycan : qəzet. - 2019. - 27 sentyabr. - № 213. - S. 6.
- Əliyeva-Kəngərli G.** Cəfər Cabbarlının estetik ideali // Ədəbiyyat qəzeti. – 2011. – 30 dekabr. – S. 4-6.
- Ənvəroğlu H.** Yeni düşüncə müstəvisində // Azərbaycan : qəzet. – 2014. – 19 fevral. – S. 10.
- Əsgərli Z.** Cabbarlı – faciənəvis // Azərbaycan : qəzet. - 2014. - 28 avqust.- S. 6.
- Əsgərli Z.** İki qəhrəman, iki xarakter : C. Cabbarlı – 100 // Azərbaycan müəllimi. – 1999. – 25 noyabr - 1 dekabr. – S. 6.
- Fərəcova Z.** Cəfər Cabbarlının ikinci ömrü // Azərbaycan : qəzet. – 2018. – 2 sentyabr. – S. 5.
- Fərəcova Z.** Teatrımızın məhək daşı : Cəfər Cabbarlı – 120 // Azərbaycan. - 2019. - 22 iyun. - S. 7.
- Fərəcova Z.** Vəfasız ürəyin vəfalı arzuları : Cəfər Cabbarlı – 120 // Azərbaycan : qəzet. – 2019. – 30 iyun. – S. 6.
- Görkəmli dramaturq teatrlarımızda yad edilir // Azərbaycan. - 2019. - 4 aprel. - S. 7.
- Görkəmli ədəbiyyat xadimlərinin Cəfər Cabbarlı irsi haqqında fikirləri // Azərbaycan : qəzet. – 2019. – 4 dekabr. – S. 11.
- Günel.** Cəfər Cabbarlının 113 illiyi qeyd edilib // 525-ci qəzet. - 2012. - 25 aprel. - S. 7.
- Həmidə.** Azərbaycan incəsənətində Cəfər Cabbarlı fenomeni // Mədəniyyət. – 2019. – 29 mart. – S. 1-2.
- Həmidə.** Qadını azad görən görkəmli ədib : Cəfər Cabbarlı 120 // Mədəniyyət. - 2019. - 4 sentyabr. - № 62. - S. 5.
- Hüseynoğlu S.** Yazıçılar birliyində : Cəfər Cabbarlı – 110 // Ədəbiyyat qəzeti. – 2008. – 5 dekabr. – S. 5.
- Hüsniyyə.** Cəfər Cabbarlının yaradıcılığına həsr olunan səyyar sərgi açılıb // 525-ci qəzet. - 2010. - 3 noyabr. - S. 7.
- Xəzri N.** C. Cabbarlı düşünür və düşündürür // Ədəbiyyat qəzeti. – 1991. – 19 aprel. - № 16. – S. 6.
- İsmayılova Z.** Unudulmayan sənətkar // Mədəniyyət. - 2009. - 30 sentyabr. - S. 7.
- Qaçayev İ.** Böyük ədibin xatirəsi yad edilmişdir : C. Cabbarlı – 110 // Xalq qəzeti. - 2009. - 22 oktyabr. - S. 7.
- Qarayev Y.** Görkəmli ədəbiyyat xadimlərinin Cəfər Cabbarlı irsi haqqında fikirləri // Azərbaycan. - 2019. - 27 sentyabr. - S. 6.

- [**Qədirova A.** Anılan, sevilən, yaşayan Cəfər Cabbarlı // 525-ci qəzet. – 2019. – 20 noyabr. – S. 21.](#)
- [**Qədirova A.** Böyük dramaturqun dəyərli əsəri : Cəfər Cabbarlının "Almaz" pyesinin ideya-estetik təhlili yönündə düşüncələr // 525-ci qəzet. - 2021. - 1 may. - № 77. - S. 18.](#)
- [**Qədirova A.** Mədəniyyətimizin susmaz duyğusu // 525-ci qəzet. - 2019. - 30 mart. - S. 18.](#)
- [**Qəribli İ.** Cabbarlışünaslığa yeni və dəyərli töhfə // 525-ci qəzet. – 2011. – 8 iyun. – S. 6.](#)
- [**Quliyeva S.** Dramaturqun poetik irsi : Cəfər Cabbarlı – 120 // Azərbaycan : qəzet. - 2019. - 28 iyul. - № 163. - S. 7.](#)
- [**Mədətov F.** Axır səni buldum, ey Dan ulduzu : Cəfər Cabbarlının şeir yaradıcılığında Xalq Cümhuriyyəti // Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 16 mart. – S. 17.](#)
- [**Məmmədli N.** Cəfər Cabbarlı yaşasaydı, repressiyadan kənar qala bilərdi // Mədəniyyət : qəzet. - 2024. - 28 fevral. - № 16. - S. 7.](#)
- [**Məmmədov B.** Yüksək amallar carçısı : C. Cabbarlı – 85 // Ədəbiyyat və incəsənət. – 1984. – 23 mart.](#)
- [**Məsimov T.** Cəfər Cabbarlı yaradıcılığı milli dəyərlər xəzinəsidir // Azərbaycan : qəzet. - 2014. - 9 avqust. - S. 7.](#)
- [**Mirməmməd G.** Çiçək kimi solan ömrün hekayəti... // Mədəniyyət. - 2019. - 29 noyabr. - S. 5.](#)
- [**Mirzəli C.** Od gəlini : İstiqlalçı Cəfər Cabbarlının son əsəri // Yeni Azərbaycan. – 2022. – 6 may. – S. 7.](#)
- [**Mirzəzadə Q.** Cəfər Cabbarlı milli istiqlalçılıq prizmasında // Xalq qəzeti. - 2011. - 24 aprel. - S. 8.](#)
- [**Mükərrəmoğlu M.** O, həm də milli kinomuzun yaradıcılarından idi // Xalq qəzeti. – 2019. – 21 iyul. – S. 7.](#)
- [**Mürvətqızı S.** Xızıda Cəfər Cabbarlı anılıb // 525-ci qəzet. - 2014. - 2 dekabr. - S. 7.](#)
- [**Ömərov V.** Cəfər Cabbarlı yaradıcılığında azərbaycançılıq ideyası // Səs. - 2012. - 21 iyun.- S. 14.](#)
- [**Rəhimli İ.** Sənətkar qüdrəti // 525-ci qəzet. - 2019. - 20 dekabr. - S. 10.](#)
- [**Rüstəmli A.** Böyük sənətkarın ilk əsərləri : Cəfər Cabbarlı – 115 // Azərbaycan : qəzet. – 2014. – 3 iyun. – S. 10.](#)
- [**Rüstəmli A.** C. Cabbarlının “Qız qalası” : Mifoloji qaynaqlar və bədii həqiqət // Ədəbiyyat qəzeti. – 2013. – 8 fevral. – S. 6.](#)
- [**Rüstəmli A.** Cabbarlı yadigarı : \[Yazıçı, dramaturq Cəfər Cabbarlının qızı Gülarə xanım haqqında\] // Ədəbiyyat qəzeti. - 2018. - 17 fevral. - № 6. - S. 31.](#)
- [**Rüstəmli A.** Cəfər Cabbarlı və ictimai mühit \(1918-1920\) // Ədəbiyyat qəzeti. – 2007. – 6 aprel. – S. 5.](#)
- [**Rüstəmli A.** Cəfər Cabbarlının Birinci Türkoloji Qurultayda fəaliyyəti // Azərbaycan : qəzet. – 2016. – 4 noyabr. – S. 7.](#)

[Rüstəmli A. Faksızlıq sindromu : Cəfər Cabbarlı – 100 // Ədəbiyyat qəzeti. – 2002. - 27 sentyabr. - № 39. – S. 1, 2.](#)

[Sadıq İ. Qələminə bal içirmiş sənətkar // Ədəbiyyat qəzeti. - 2023. - 7 yanvar. - S. 17.](#)

[Salamoğlu T. Cəfər Cabbarlı dramaturgiyası: Milliliyin həqiqətləri, sinfiliyin illüziyaları // Ədəbiyyat qəzeti. – 2019. – 22 iyun. – S. 2.](#)

[Seyfəddinqızı Q. Cəfər Cabbarlının tərcüməçilik fəaliyyəti : Cəfər Cabbarlı - 120 // Azərbaycan : qəzet. – 2020. – 26 yanvar. – S. 6.](#)

[Şahtaxtı S. Cəfər Cabbarlının yubileyi Ankarada qeyd olunub // 525-ci qəzet. - 2019. - 14 fevral. - S. 7.](#)

[Şükürov S. Səməd Vurğun C. Cabbarlı haqqında // Azərbaycan müəllimi. – 1979. – 10 dekabr. Teatrlarda Cəfər Cabbarlı günləri // Mədəniyyət. - 2019. - 20 noyabr. - S. 2.](#)

[Vahid T. Cəfər Cabbarlı ocağının ən qiymətli sərəvəti // Mədəniyyət. – 2012. – 9 may. – S. 10.](#)

[Vüqar Ə. Həyat, söylə, sən kiminsən... : Cəfər Cabbarlı – 120 // 525-ci qəzet. – 2019. – 20 fevral. – S. 6.](#)

[Yurdsevər A. Sərhəd tanımayan Cəfər Cabbarlı şöhrəti // 525-ci qəzet. – 2015. – 11 noyabr. – S. 6.](#)

[Yusiföglü Q. Ədəbiyyatımızda və mədəniyyətimizdə Cəfər Cabbarlı missiyası // Xalq qəzeti. – Xalq qəzeti. – 2019. – 22 may. – S. 8.](#)

Tərtib etdi :

Ağayeva İranə